

האלו שנאמרו בסיני, עם עוד מקצת התורה שנשכחה עקב היציאה לגלות], וחזרו הנביאים האחרונים ויסדום על פי הדיבור.⁽²⁾

ותמהינן: ומי אמר רבי יוחנן הכי, שנשכחו ההלכות בבבל עקב הגלות?

והאמר רבי יוחנן לבני ארץ ישראל, לאחר שהתברר לו שבני בבל בקיאים בתורה יותר מאשר בני ארץ ישראל [עיין רש"י]:

בתחילה — "תורה דלכוון" אמרי. הייתי סבור שהתורה מצויה אצלכם בשלימותה יותר מאשר היא מצויה אצל בני בבל שסבלו מהגלות.

אבל עתה נוכחתי לדעת כי התורה בשלימותה — דלכוון היא! מצויה היא בשלימות אצלם, היות וחכמתם של תלמידי החכמים שגלו עם יכניה עמדה להם.

ומשנינן: לא קשיא.

ב-תמ כאן — במקדש, היא מהלכה למשה מסיני.

כאן — בגבולין, היא מיסוד נביאים.

אמר רבי אמי: ערבה —

אצריכה שיעור. כפי שיבואר להלן.

ב. ואינה ניטלת אלא בפני עצמה, שאין אוגדים עמה דבר נוסף, כדי שיהיה מוכח שהיא ניטלת לשם מצות ערבה.

ג. ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב.

והוינן בשתי ההלכות האחרונות: כיון דכבר אמר מר [רבי אמי, בהלכה השנייה] "אינה ניטלת אלא בפני עצמה", כדי שיהיה מוכח שהחא ניטלת לשם מצות ערבה, הרי פשיטא היא ההלכה השלישית, דאין אדם יוצא בערבה שבלולב, לפי שהיא אינה ניטלת בפני עצמה. ולמה הוצרך רבי אמי לאומרה!?

ומשנינן: מהו דתימא, הני מילי שאין יוצא בערבה שבלולב, רק היבא דלא אנבחהיה והדר אנבחהיה, שלא הגביה תחילה את הלולב לשם מצות לולב וחזר והגביהו עם הערבה האגודה בו לשם מצות ערבה, אלא רק הגביה את הלולב פעם אחת לצורך מצות לולב, שאז אינו יוצא בהגבהה זו ידי מצות ערבה, למרות שהערבה אגודה בו, לפי שלא ניכרת הגבהת הערבה לשם מצות ערבה.

אבל אם אנבחהיה לשם לולב והדר אנבחהיה לשם מצות ניטלת ערבה — אימא לא יהיה בכך חיסרון, שהרי בכך שחוזר ומגביה פעם שניה לצורך קיום מצות ערבה, מוכח שמקיים בנטילה השניה מצות ערבה.

קא משמע לן שהיותו והערבה אגודה בלולב, אין הוא יוצא בה.

ורב חסדא אמר רבי יצחק: אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב.

ועתה מבארת הגמרא את ההלכה הראשונה:

למשה מסיני.

והקשו הערוך לנר והרש"ש ועוד אחרונים,

2. רש"י מוסיף שאחרי השכחה יסדום על פי הדיבור, כי אחרת כיצד היה לזה תוקף של הלכה